

Åtgärdsplan för budget i balans

Bildningsnämnden

2026

Innehåll

1. Förutsättningar	3
2. Nuläge.....	3
3. Åtgärdsplanens insatser	4
3.1 Åtgärdsplanens insatser	4
3.2 Strategiska insatser.....	7
Riskbedömning.....	8

1. Förutsättningar

Bildningsförvaltningen har för 2026 tilldelats en budgetram om 321 mnkr. Därutöver erhålls statsbidrag motsvarande cirka 20 mnkr. Personalkostnader är den enskilt största kostnadsposten och motsvarar cirka 60 procent av den totala budgeten. Andra betydande kostnader är lokalkostnader samt kostnader för interkommunal ersättning och bidrag till fristående verksamheter. Dessa avser barn och elever som är folkbokförda i Nora kommun men som väljer att gå i förskola eller skola i en annan kommun eller hos en fristående huvudman. Avser framför allt elever inom gymnasieskolan.

Under de senaste åren har Bildningsnämnden redovisat negativa budgetavvikelser. Resultatet för 2024 uppgick till -8,5 mnkr och för 2025 till -15,4 mnkr. Nämnden har därmed under flera år inte nått målsättningen om ekonomi i balans inom tilldelad budgetram.

Bildningsnämnden påverkas av ett minskande barn-/elevantal i kombination med höga fasta kostnader, vilket medför ökande kostnad per elev om inte skolstruktur, lokaler och organisation anpassas. Samtidigt ökar kostnadstrycket genom pris och löneökningar samt genom ökade krav på kvalitet, likvärdighet, trygghet och beredskap som samhällsviktig verksamhet. Skolornas uppdrag kvarstår oavsett elevantal. Krav på exempelvis elevhälsa, särskilt stöd, undervisningens kvalitet och en trygg lärmiljö behöver fortsatt kunna upprätthållas.

2. Nuläge

Bildningsnämnden har för 2026 en budgetram på 321 mnkr och prognosen per den sista april uppgick till -3,6 mnkr motsvarande budgetavvikelse på cirka -3%. Om inga åtgärder vidtas prognostiseras underskott till 12 mnkr. Avvikelsen kan framför allt härledas till högre kostnader än vad som är budgeterat 2026 för personal inom grundskolan, vikarier vid korttidsfrånvaro, elever i gymnasieskolan i extern regi, skolskjuts och elevresor samt kostnader för måltider.

Grundskolans enheter redovisar per den 30 april en negativ budgetavvikelse på 4 mnkr. Personalkostnaderna utgör cirka 60 procent av verksamhetens totala kostnader, vilket innebär att utvecklingen inom detta område har stor påverkan på det ekonomiska resultatet. Prognosen för perioden januari–april visar en negativ avvikelse på 6 mnkr avseende personalkostnader. Om inga åtgärder vidtas bedöms avvikelsen för grundskolans personalkostnader under 2026 uppgå till 18 mnkr. För att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi behöver skolenheternas bemanning anpassas till de ekonomiska förutsättningarna och verksamhetens volymer.

Samtidigt innebär minskande elevunderlag en särskild utmaning för rektorerna. Även när elevantalet minskar kvarstår många av skolans uppdrag och fasta behov, exempelvis inom elevhälsa, särskilt stöd och trygghetsskapande insatser. Att anpassa bemanningen till de ekonomiska förutsättningarna utan att försämra kvaliteten i verksamheten är därför en komplex avvägning som ställer höga krav på skolledningen.

Flera åtgärder är verkställda och förväntas ge resultat med effekt under hösten 2026, medan andra åtgärder väntas ta längre tid innan de ger effekt.

EKONOMIRAPPORT 1 JAN-APR 2026

Nämnd	BOKFÖRT JAN-APR	BUDGET JAN- APR	AVVIKELSE JAN-APR	ÅRSPROGNOS (EK. 1 -APRIL)	BUDGET 2026	AVVIKELSE BUDGET PROGNOS (HJELÅR)	Förbrukat Riktande 33%	BOKFÖRT JAN- APR 2025	BOKSLUT 2025
BILDNINGSNÄMNDEN	110 797	107 226	3 571	334 361	321 808	12 600	34,43 %	109 044	333 014
Skolskjutsar och elevresor	5 182	3 505	1 677	10 217	10 518	-300	49,27 %	4 502	11 974
Nämndgemensamt	2 641	2 351	291	8 412	7 055	1 400	37,44 %	2 131	7 044
Gymnasieskolan	17 817	16 707	1 020	53 394	50 410	3 000	35,34 %	17 661	55 057
Grundskolan	52 578	51 007	1 571	160 452	153 081	7 400	34,35 %	51 293	157 558
Skolbarnomsorg	6 221	6 124	98	18 438	18 378	100	33,85 %	6 189	18 513
Kommunalt aktivitetsansvar	230	229		689	688	0	33,39 %	216	674
Förskolan	23 030	23 667	-637	72 355	71 029	1 300	32,42 %	23 542	72 025
Vuxenutbildning	3 098	3 548	-450	10 404	10 649	-200	29,09 %	3 511	10 168
Totalt nämnd	110 797	107 226	3 571	334 361	321 808	12 600	34,43 %	109 044	333 014

3. Åtgärdsplanens insatser

3.1 Omedelbara insatser

Under det senaste året har ett flertal beslut fattats för att stärka förutsättningarna att nå en ekonomi i balans. Bland annat har Dalkarlsbergs förskola tomställt och beslut har fattats om att tomställa Sparvugglans förskola från och med hösten 2026.

Bildningsnämnden har även beslutat om en ny rutin för skolskjutsverksamheten. Därutöver har ett förändrat arbetssätt för hanteringen av tilläggsbelopp initierats i syfte att säkerställa en mer rättssäker och kostnadseffektiv process.

Trots genomförda åtgärder behöver Bildningsnämnden fortsatt arbeta aktivt för en god ekonomisk hushållning och en långsiktigt hållbar ekonomi. Det minskande antalet barn och elever i förskola och skola innebär lägre intäkter och förändrade förutsättningar för verksamheten. För att möta denna utveckling behöver organisationen successivt anpassas och utvecklas utifrån rådande demografiska och ekonomiska förutsättningar. Samtidigt är det av största vikt att förändringarna genomförs på ett sätt som värnar utbildningens kvalitet, elevernas måluppfyllelse samt tillgången till elevhälsa och andra stödande insatser.

Åtgärd	Verkställs	Ekonomisk effekt 2026 (mnkr)	Ekonomisk effekt 2027 (mnkr)	Kommentar
Införande av skolskjutsområden	2026-01-01	0,4	1	Med anledning av undantag görs för elever som sökt skolskjuts innan 26-01-01, kommer full effekt nås om 5 år. Beräknas då ge en besparing på ca 1,6 mnkr per år.
Upphandling av skolskjuts	2026-08-01	0,15	0,2	En god planering ger ett mer effektivt nyttjande av skolbussar. Med anledning av undantag

				görs för elever som sökt skolskjuts innan 26-01-01, kommer full effekt nås om 5 år.
Tomställande av Dalkarlsbergs förskola	2025-08-01	1	1,5	Små förskolor innebär generellt en högre kostnadsnivå och en större sårbarhet kopplad till bemanning och vikariehantering. Nämnden belastas dessutom av hyreskostnader för lokaler som inte används. En avveckling av verksamheten möjliggör avyttring av lokalerna och bidrar till en mer kostnadseffektiv verksamhetsstruktur. Även om omställningen initialt kan medföra kostnader för flytt och anpassning av verksamheten till Gytörps förskola, bedöms åtgärden ge positiva ekonomiska effekter på längre sikt.
Tomställande av Sparvugglans förskola. Ersätts av Lingårdens förskola, som renoverats.	2026-08-01	0 Om Sparvugglans förskola ej tomställs kommer kostnaderna för verksamhetsområde förskola öka med ca 5 mnkr per år.	0	Små förskoleenheter innebär generellt högre kostnader per barn, främst till följd av bemanningskrav, begränsade möjligheter till samordning och ett ökat behov av vikarier. Därutöver belastar hyreskostnaderna fortsatt nämndens ekonomi så länge lokalerna står tomma. Genom att avveckla verksamheten skapas möjlighet att avyttra lokalerna, vilket bidrar till ett mer effektivt resursutnyttjande och en långsiktigt hållbar ekonomi. Omställningen kan initialt medföra vissa kostnader i samband med flytt av

				barn och verksamhet till andra förskolor. Dessa bedöms dock vara av engångskaraktär och behöver vägas mot de långsiktiga ekonomiska och verksamhetsmässiga vinster som förändringen förväntas ge.
Ej förlänga avtal för modul för förskolan Järnboås.	2027-03-01	0	0,4	
Översyn av IT-verktyg och programvara	2026-01-01	0,1	0,1	
Ej återbesätta rektor vid pensionsavgång, förskolan (1 tjänst).	2026-09-01	0,35	1	
Se över ledningsorganisation grundskolan, när rektor avslutar sin anställning (0,5 tjänst).	2026-09-01	0,15	0,5	
Uppdra till rektorerna att stärka kvaliteten i den ordinarie undervisningen. Insatserna ska i första hand riktas mot utveckling av undervisning och lärmiljöer, medan individuella elevresurser används i undantagsfall när elevens behov inte kan tillgodoses inom verksamhetens ordinarie ram.	2026-08-08	*	*	*Se ”Uppdra till rektorerna att anpassa sin bemanning utifrån budgetförutsättningar.”
Uppdra till rektorerna att, inom ramen för sitt arbetsgivar- och verksamhetsansvar, anpassa bemanningen utifrån budgetförutsättningarna samt säkerställa att resurserna används effektivt för att stödja verksamhetens mål.	2026-01-01	1,5	8	Rektorer och chefer ges stöd av controller i arbetet med budgetering och ekonomisk uppföljning. Det ekonomiska utfallet följs upp månadsvis. Vid negativa budgetavvikelser i ekonomirapport 1 och 2 ska rektor upprätta en handlingsplan med åtgärder för att nå en budget i balans.

Minska andelen externa vikarier vid korttidsfrånvaro.	2026-08-01	0,2	1	
SUMMA		3,9	13,7	

3.2 Strategiska insatser

Bildningsnämnden står inför ett antal strategiskt viktiga beslut som syftar till att säkerställa en långsiktigt hållbar verksamhet, både ur ett ekonomiskt och kvalitetsmässigt perspektiv. Besluten är nödvändiga för att nå en budget i balans, men framför allt som en följd av den demografiska utvecklingen med minskande barn- och elevkullar.

Jämförelser mellan dagens elevantal i årskurs 9 och antalet barn som fötts under de senaste åren visar att barnunderlaget förväntas minska med cirka 20 procent under kommande år. Denna utveckling innebär betydande utmaningar för verksamheten. Kommunen har redan idag en omfattande lokalstruktur med relativt stora lokalytor per barn och elev. När elevantalet minskar riskerar kostnaden per barn och elev att öka om lokalbeståndet inte anpassas i motsvarande takt.

För att möta utvecklingen har Bildningsnämnden beslutat att tomställa Dalkarlsbergs förskola samt att från och med hösten tomställa Sparvugglans förskola. Att tomställa en verksamhet innebär att verksamheten pausas, men att vissa lokalkostnader kvarstår under tiden. Åtgärderna är ett steg i arbetet med att anpassa verksamhetens kapacitet till ett minskat barnunderlag.

När de mindre barnkullarna successivt når grundskolan kommer utmaningarna att bli än mer påtagliga. Antalet tillgängliga skolplatser kommer då att överstiga elevantalet i flera delar av kommunen. En sådan överkapacitet innebär inte enbart ekonomiska konsekvenser genom högre lokalkostnader och minskad resurseffektivitet, utan riskerar även att påverka verksamhetens kvalitet.

Om resurser behöver fördelas på alla befintliga skolenheter med ett minskande elevunderlag finns en risk att utrymmet för undervisning, elevhälsa och kompetensutveckling begränsas. Samtidigt kan mindre elevgrupper och ett minskat antal elever per skola skapa utmaningar när det gäller att upprätthålla lärarbehörighet, ändamålsenlig organisation och likvärdiga förutsättningar för eleverna.

Mot denna bakgrund behöver nämnden fortsätta arbetet med att analysera och anpassa lokalstrukturen utifrån de demografiska prognoserna.

Åtgärd	Verkställs	Ekonomisk effekt 2026 (mnkr)	Ekonomisk effekt 2027 (mnkr)	Kommentar
Uppdra till förvaltningen att se över skolstrukturen utifrån de demografiska förändringarna, i syfte	*	*	*	*Går ej att bedöma utifrån att de ännu inte finns ett uppdrag.

att säkerställa en långsiktigt hållbar organisation med god kvalitet, likvärdiga förutsättningar och ett effektivt resursutnyttjande.				
---	--	--	--	--

4. Riskbedömning

Kat.	Insats	Egen verksamhet	Annan verksamhet	Medborgare	Medarbetare	Långsiktighet
Omedelbar	Införande av skolskjutsområden	Påverkas inte alls.	Påverkas inte alls.	Elever får inte skolskjuts till valfri skola.	Inga risker.	Stärker verksamheten på sikt.
Omedelbar	Upphandling av skolskjuts	Påverkas inte alls.	Påverkas inte alls.	Påverkas inte alls.	Inga risker.	Stärker verksamheten på sikt.
Omedelbar	Tomställande av Dalkarlsbergs förskola	Påverkas inte alls. Eventuell övertalighet hanteras genom naturlig avgång.	Påverkas inte alls.	Barn kan få byta förskola. Kan få något längre färdväg till närmaste förskola.	Inga risker.	Stärker verksamheten på sikt.
Omedelbar	Tomställande av Sparvugglans förskola. Ersätts av Lingårdens förskola, som renoverats.	Påverkas inte alls. Eventuell övertalighet hanteras genom naturlig avgång.	Påverkas inte alls.	Barn kan få byta förskola.	Inga risker.	Stärker verksamheten på sikt.
Omedelbar	Ej förlängas avtal för modul- Förskolan Järnboås.	Påverkas under perioden ordinarie förskola renoveras. Finns en plan tillsammans med Nora fastigheter.	Påverkas inte alls.	Påverkas inte alls.	Inga risker.	Stärker verksamheten på sikt.
Omedelbar	Översyn av IT-verktyg och programvara	Påverkas inte alls.	Påverkas inte alls.	Elever får inte skolskjuts till valfri skola.	Inga risker.	Stärker verksamheten på sikt.
Omedelbar	Ej återbesätta rektor vid pensionsavgång, förskolan (1 tjänst).	Kan påverkas. Barnantalet har minskat de senaste åren. Utifrån det är en minskning av skolledning ett naturligt steg att ta. Finns risk för en ökad arbetsbelastning för kvarvarande skolledning samt	Påverkas inte alls.	Påverkas inte alls.	Bedömda i separat riskbedömning.	Stärker verksamheten på sikt.

		att medarbetares upplevelse av att ha en närvarande chef minskar.				
Omedelbar	Se över ledningsorganisation grundskolan, när rektor avslutat sin anställning (0,5 tjänst).	Kan påverkas. Elevantalet kommer minska de kommande åren. Utifrån det är en minskning av skolledning ett naturligt steg att ta. Finns risk för en ökad arbetsbelastning för kvarvarande skolledning samt att medarbetares upplevelse av att ha en närvarande chef minskar.	Påverkas inte alls.	Påverkas inte alls.	Tillgången till chef upplevs av medarbetare mindre.	Stärker verksamheten på sikt.
Omedelbar	Uppdra till rektorerna att vidareutveckla stödinsatser som vilar på forskning och beprövad erfarenhet. Fokus ska ligga på att stärka kvaliteten i den ordinarie undervisningen genom tydlig ledning, ändamålsenlig stimulans och tillgängliga lärmiljöer. Individuella elevresurser ska användas restriktivt och endast när elevens behov är så omfattande att de inte kan tillgodoses inom ramen för de pedagogiska och organisatoriska anpassningar som skolan ansvarar för att erbjuda. och organisatoriska anpassningar.	Kan påverkas utifrån att skolorna måste göra en förändring i hur arbetet organiseras. En förskjutning mot individuella elevresurser har skett de senaste åren. Under perioden har kostnaderna ökat kraftigt men resultaten vad det gäller kunskaper, trygghet och delaktighet har inte ökat eller till och med minskat.	Påverkas inte alls.	Initialt kan enskilda elever och vårdnadshavare uppleva förändringen som en försämring. Genom tydlig kommunikation, delaktighet och en god dialog kan skolorna skapa förståelse för förändringens syfte och de långsiktiga värden som eftersträvas.	Förändrade arbetssätt kan inledningsvis upplevas som utmanande och skapa viss osäkerhet. Genom ett närvarande ledarskap, tydlig kommunikation och rätt stöd skapas trygghet och förutsättningar för att framgångsrikt utveckla ett mer effektivt och hållbart arbetssätt.	Stärker verksamheten på sikt.
Omedelbar	Uppdra till rektorerna att, inom ramen för sitt arbetsgivar- och	Kommer påverkas. Arbetsuppgifter behöver fördelas	Påverkas inte alls.	Initialt kan enskilda elever och	Förändrade arbetssätt kan inledningsvis	Stärker verksamheten på sikt.

	verksamhetsansvar, anpassa bemanningen utifrån budgetförutsättningarna samt säkerställa att resurserna används effektivt för att stödja verksamhetens mål.	på färre medarbetare. Bemanningen i grundskolan har sedan 2023 ökat med 30 medarbetare. Det har inte funnits budgetmedel för ökningen. Därav den negativa budgetavvikelsen. Fokus kommer behöva ligga på samarbete i arbetslagen, utveckla arbetet medledning och stimulans inom den ordinarie undervisningen. Prioriterat är också tillgängliga lärmiljöer. Individuella elevresurser ska endast användas när elevens behov är så omfattande att de inte kan tillgodoses genom pedagogiska och organisatoriska anpassningar.		vårdnadshavare uppleva förändringen som en försämring. Genom tydlig kommunikation, delaktighet och en god dialog kan skolorna skapa förståelse för förändringens syfte och de långsiktiga värden som eftersträvas.	upplevas som utmanande och skapa viss osäkerhet. Genom ett närvarande ledarskap, tydlig kommunikation och rätt stöd skapas trygghet och förutsättningar för att framgångsrikt utveckla ett mer effektivt och hållbart arbetssätt.	
Omedelbar	Minska andelen externa vikarier vid korttidsfrånvaro.	Kommer påverkas. Rektor leder och fördelar arbetet, och arbetsuppgifter kan komma att behöva fördelas på ordinarie medarbetare.	Påverkas inte alls.	Påverkas inte alls.	En högre arbetsbelastning.	Stärker verksamheten på sikt.

5. Nyckeltal

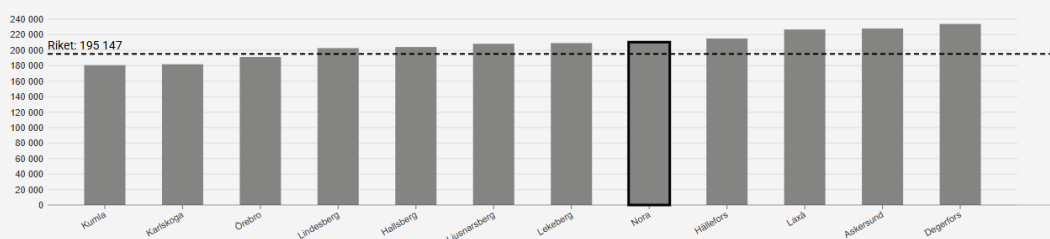
Nyckeltal		Område	2021	2022	2023	2024	2025
Kostnad förskola, kr/inskrivet barn	 	Nora	170 985	171 638	189 279	201 416	210 390

Kostnad förskola, kr/inskrivet barn

År: 2025

Örebro läns kommuner

2025

Nora: 210 390

Data saknas för 3 områden.

Kostnad grundskola F-9, hemkommun, kr/elev

Nora

120 780

123 980

134 672

141 545

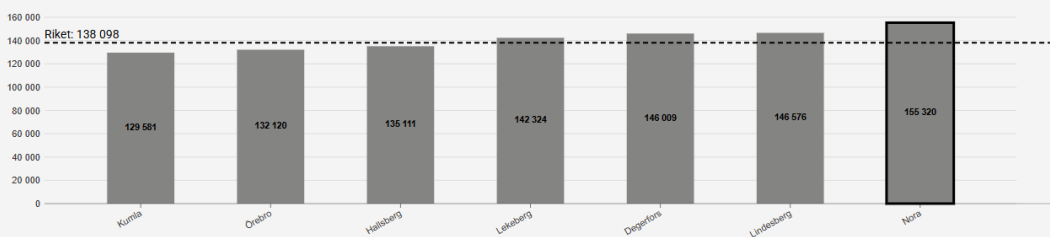
155 320

Kostnad grundskola F-9, hemkommun, kr/elev

År: 2025

Örebro läns kommuner

2025

Nora: 155 320

Data saknas för 71 områden.

Kostnad gymnasieskola hemkommun, kr/elev

Nora

119 377

123 830

126 391

134 013

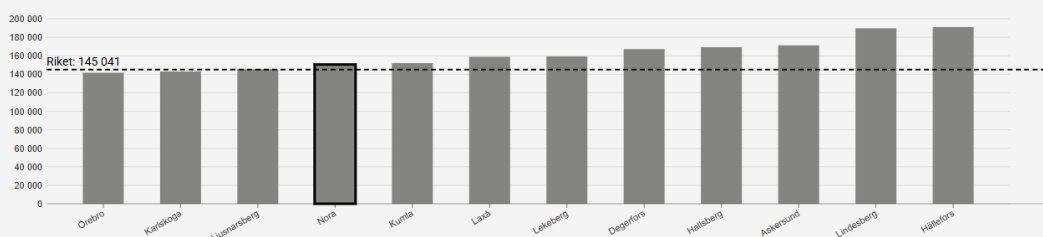
150 562

Kostnad gymnasieskola hemkommun, kr/elev

År: 2025

Örebro läns kommuner

2025

Nora: 150 562

Data saknas för 3 områden.